№ 37 თებერვალი 17, პარასკევი 1889 თებერვალი 17, პარასკევი № 37

გაზეთის ღირს

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი — ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და ყოველ-ვარ განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიეგზავნოთ: თბილისი რეალურიანის ფრეიერიანის ქუჩა, პასტამოვის სახლი, № 5, წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელარიის სათავად-აზნაურთა ბანკის სახლებში სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეიკი.

1877—1889 საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1889

 დღესასწაულის გამო შემდეგი ნომერი გამოვა სამშაბათს, 21 თებერვალს.

პარასკევს, 17 თებერვალს,

ტფილისის „კრუჟოკის“ დარბაზში

დანიშნულია

ბ ა ლ ი

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების სასარგებლოდ.

ბალი დაიწყება საღამოს 9 საათზედ.

ქალებს შეუძლიანთ გულ-ამოჭრილ კაბებითაც მობრძანდნენ.

ფასი ბალეთისა 2 მანეთი.

ბილეთები ისყიდება სტ. ჩარახჩიანოვის მაღაზიაში, რენიეს საკონდიტერო-ში და „კრუჟოკის“ შეიცარათან. (4—4)

დიდ-მარხვაში, კუკიის წმ. ნიკოლოოზის ეკლესიაში, ყოველ კვირა საღამოობით

ისაუბრებენ ქართულად

ქრისტიანობრივს სარწმუნოებასა და ზნეობაზედ

მღვდელნი ამა ეკლესიისანი: მაჭარაშვილი, თოთიბაძე და მასწავლებელნი: ფაღრელიძე, ნატროშვილი, ჯანაშვილი და მარჯანიძე. (3—3)

„წერა-კითხვის საზოგადოებამ“ განიზრახა შეაგროვოს და დაბეჭდოს სახალხო ზღაპრები და ლეგენდები.

ამისათვის მიმართავს ყველას და ეუმორჩილესად სთხოვს, არ დაიშურონ და გამოუგზავნონ საზოგადოების გამგეობას ეისაკ ამ გვარი რამ ნაწარმოები მოეპოვება, ან შემდეგში მოიპოვებს.

ამასთანავე გამგეობა საზოგადოებისა საპროდ ჰრაცხს საყოველთაოდ გამოაცხადოს, რომ ვინც რაიმე ზღაპარს თუ ლეგენდას წარმოუდგენს საზოგადოებას, თითო ღირსეულ ზღაპარსა თუ ლეგენდაში მიიღებს არანაკლებ ხუთის დაბეჭდილ წიგნისა, სადაც კრება იქმნება ზღაპარ-ლეგენდებისა.

ამ აღრესით უნდა გამოიგზავნოს: Тифлисъ, Дворцовая ул., д. Дворян. Земел. Банка, №№ 120, და 121. Канцелярія Общества грамотности. (10—1)

ტფილისი, 16 თებერვალი

კიდევ ერთი ახალი პროცესი მეურნალთა შორის. დოქტორები ბ-ნი ბაბოვი და კორონა ერთმანეთს წაჰკიდებიან იმის გამო, ვითომც ერთმანეთისათვის წუნი დაედვათ როგორც მეურნალთათვის და ამ მიზეზით დდეს ორნივე სამართლის წინაშე სდგანან განსამართლებლად. ჩვენს თვალში ეს საქმე ითითი არ არის სახარბიელო, რომ გამოვიძიოთ ვინ არის აქ მართალი და ვინ მტუანი. ამ მხრით ეს საქმე არაფერს საზოგადო ინტერესს არ წარმოადგენს და გამართლება და გამტუანება შეეხება მხოლოდ მოჩივრებსა როგორც კერძო კაცებს.

ყოველთვის, როცა-კი ამისთანა საქმე გამოტუანრება ხოლმე, ერთი მოუსვენარი ფიქრი წარმოუდგება კაცსა და ამ ფიქრის გამო კაცი ეკითხება თავის თავსა: რანი არიან მეურნალები? რომ ჩაუკვირდეთ ყოველ იმ ამბებს, საცა გმირებად გამოდიან მეურნალები, ერთმანეთის წაკიდებულნი, უსათუოდ შეამჩნევთ, რომ მეურნალნი ერთიმ ერთს რაღაცა კრებულს შეადგენენ ამქარის მზგავსსა. ერთი მეორეს წინ ვერ გადუდგება, ერთი მეორეს ვერ გაუბედავს შეაღენიოს უცოდინარობა, უვიცობა. ეგ კიდევ არაფერი: ერთი რომ თავის უცოდინარობით, გამოუცდელობით მოსარჩენს ხნეულს საიქიოს ისტუმრებდეს და მეორე ამასა ჭნედავდეს, ვერ ეტუკვის: კაცო, რას შვრები? რადა ჭკალავ ამ უბედურსაო? ამისთანა მეტრაარა მეურნალს აუშილშილდება მთელი კრებული მეურნალთა რადაც „ამხანაგობის სახელითა“ და მიწასთან გაასწორებს. რად უნდა იყოს ეს საზოგადოდ და იქ ნამეტნავად, საცა საქმე ადამიანის სიკვდილ-სიცოცხლეზეა მივარდნილი?

იტუკვიან: თუ ესე „ამხანაგობის სახელითი“ ხელ-შეკრულნი არ იყვნენ მეურნალნი, ხომ ერთმანეთს სიცოცხლეს გაუმწარებენ, არსებითის პურის შოვნა ერთი მეორეს ორმოს გაუთხრევინებს და გაიმარჯოება ერთი წეწვა-გლეჯაო. არა გვგონია ამისთანა შედეგი მოჭკუვეს, თუ ეგ ამქრული თვისება ჩამოეცლება მეურნალთა. მეურნალნი ერთობ განათლებულნი კაცნი არიან, რადგანაც მეურნაღად გამოსვლა შეუძლებელია, თუ არ უმადლესის სასწავლებელიდამ. ჯერ ერთი ეს გარემოება თავმდებია იმისი, რომ სიხარბე არსებითის პურის შოვნისა აქ ცოტად თუ ბევრად შელაგმული იქმნება განათლებისაგან. მეორე ისა, რომ ყოველი სხვა ხელობა თავისუფალია „ამხანაგობის“ შეკრულობისაგან და რატომ იქ არ არის ის საშინელი წეწვა-გლეჯა, რომელსაც ვითომ მეურნალთა განთავისუფლება „ამხანაგობის“ შეკრულობისაგან გვიქადის. თუნდ ეგეც არ იყოს და თუნდ მართლა მეურნალთა შორის ერთი ალიანსი ჩამოგდოს ამ თავისუფლებამ, ვინ რას დაჭკარგავს? მარტო მეურნალთ წაართმევს ეს მოსვენებასა და ნუ თუ მათს მოსვენებას უნდა შეეწიროს ადამიანის სიკვდილ-სიცოცხლის საქმე.

არა ხელობა და არა საზოგადო მომქმედი კაცი არ არის ქვეყანაზე, რომ გამორჩეული იყოს ერთის მხრით საზოგადოებისა და მეორეს მხრით ამხანაგთა კრიტიკისაგან. მართალია, საზოგადოების კრიტიკას გზა შეკრული არა აქვს მეურნალთა მოქმედების გამოძიებისა, მაგრამ აქ ამხანაგთა კრიტიკას-კი პირში ბურთი უდევს. იგი ხმას ვერ ამოიღებს უიმისოდ, რომ მიწასთან არ გასწორდეს სხვა ამხანაგთაგან. ყველგან კრიტიკის თვალს თავისუფალი სარბიელი აქვს და აქ მოგეებაშია მტრტო საზოგადოება, რომელიც კრიტიკის შემწეობით მართალსა ჭნედავს როგორც ხელობისა, ისეც მომქმედის კაცის შესახებ. რასაკვირველია, შესაძლოა კრიტიკაში ბევრი ტუუღლიც გამოერიოს, შესაძლოა კრიტიკა ალალპირაკოს არა მტრტო მართალისა და ჭეშმარიტების ადგმოჩენის წყურვილმა, შესაძლოა სიხარბემ, მეტის ლუკმის შოვნამ, სხვის გადალახვამ, მტრობამ, შურმა და სხვა ამისთანა ქვენა-გრძნობამ წმინდა უფლება კრიტიკისა წაჰბილოიანებ ... ...

ᲬᲝᲡ, ნაცარტუტად აქციოს, მაგრამ მგელის შიშით ცხვარი არავის გაᲬᲣᲒᲕᲔᲢᲘᲐ და ტუუილის შიშმა რად უნდა გააჩეროს მართლისა და ᲭᲔᲛᲘᲛᲐᲠᲘᲢᲔᲑᲘᲡ ძიება.

ავიდოთ, მაგალითებრ, მᲬᲔᲠᲚᲝᲑᲐ, ᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲐ. მᲬᲔᲠᲚᲝᲑᲐ იგივე ᲭᲐᲣᲘᲡ ᲨᲝᲛᲝᲤᲘᲚᲘᲐᲐ, რᲝᲒᲝᲠᲪ მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝᲑᲐ. აქაც რᲝᲒᲝᲠᲪ მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝᲑᲐᲨᲘ ნიᲭᲜᲘ, ცᲝᲓᲜᲐს, გაᲛᲝᲪᲓᲘᲚᲝᲑᲐს, გაᲛᲨᲠᲘᲠᲔᲑᲐს, გᲣᲚᲘ-ᲓᲐᲓᲔᲑᲐს ᲨᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲐᲓᲒᲘᲚᲘ ᲣᲭᲘᲠᲐᲕᲡ. განსხვავება მხᲝᲚᲝᲓ ᲘᲛᲐᲨᲘ, რᲝᲛ გᲐᲛᲝᲣᲪᲓᲔᲚᲘ, უცᲐᲠᲓᲘნარს, გᲣᲚ-ᲓᲐᲣᲓᲔᲑᲔᲚᲘ მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝᲑᲐს ᲐᲓᲐᲛᲘᲐᲜᲘს სიᲪᲝᲪᲮᲚᲘ უსᲬᲝᲛს და საᲝᲭᲚᲐვს უᲗᲮᲠᲘს ᲒᲣᲚ-ᲛᲨᲕᲘᲓᲐᲓ და ᲒᲣᲚ-ᲒᲠᲜᲔᲚᲐდ ᲜᲐ ᲘᲛᲘᲓᲠᲝᲗ, რᲝᲛ ᲐᲛ ᲩᲘᲛს საᲭᲘᲠᲝᲔᲚᲘᲡ ᲨᲘᲡ ᲐᲠᲐ ᲒᲠᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠᲐ ᲔᲠᲗᲘ ᲩᲘᲛი ᲐᲛᲮᲐᲜᲐგი ᲒᲠᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠ ᲓᲐსᲫᲠᲐვს და სხვასᲘ თვᲐᲚᲔᲑს ᲐვუᲑᲐᲛ და ᲔᲣᲪᲣᲐ. ᲛᲝᲔᲚᲘ სᲐᲛᲐᲣᲠᲜᲐᲚᲝ ᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲔᲑᲐ ᲐᲛ ᲨᲘᲛᲝᲮᲔᲑᲘᲡᲐᲜ ᲣᲓᲠᲔᲜᲝ ᲘᲧᲝ სნᲔᲣᲚᲘ სიკᲓᲘᲚᲘსაგან ᲛᲝᲜᲐᲠᲩᲔᲜს ᲐᲓᲐᲛᲘᲐნს სიᲪᲝᲪᲮᲚᲘს უსᲬᲝᲛს და საᲝᲭᲚᲐვს უᲗᲮᲠᲘს ᲒᲣᲚ-ᲛᲨᲕᲘᲓᲐᲓ და ᲒᲣᲚ-ᲒᲠᲜᲔᲚᲐდ ᲜᲐ ᲘᲛᲘᲓᲠᲝᲗ, რᲝᲛ ᲐᲛ ᲩᲘᲛს საᲭᲘᲠᲝᲔᲚᲘᲡ ᲨᲘᲡ ᲐᲠᲐ ᲒᲠᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠ ᲔᲠᲗᲘ ᲩᲘᲛი ᲐᲛᲮᲐᲜᲐგი ᲒᲠᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠ ᲓᲐსᲫᲠᲐვს და სხვასᲘ თვᲐᲚᲔᲑს ᲐვუᲑᲐᲛ და ᲔᲣᲪᲣᲐ. მᲝᲔᲚᲘ სᲐᲛᲐᲣᲠᲜᲐᲚᲝ ᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲔᲑᲐ ᲐᲛ ᲨᲘᲛᲝᲮᲔᲑᲘᲡᲐᲜ ᲣᲓᲠᲔᲜᲝ ᲘᲧᲝ სნᲔᲣᲚᲘ სიკᲓᲘᲚᲘსაგან ᲓᲐᲪᲕᲘᲡᲐᲜ.

რᲐᲓ ᲣᲜდა ᲘᲧᲝს ᲐᲛᲘᲡᲗᲐნს ᲐᲛᲙᲠᲣᲚი ᲜᲜᲣ-ᲩᲕᲔᲣᲚᲘᲡ მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲗᲐ ᲨᲝᲠის, რᲝᲪᲐ ᲐᲠსᲐᲓ ᲐᲠᲐ ᲭᲔᲚᲝᲛᲐᲨᲘ, ᲐᲠᲐ ᲠᲝᲪᲔᲡᲘᲐᲨᲘ ᲐᲠ ᲐᲠის და თუ ᲐᲠის სᲐᲓᲐᲛᲘ, იᲩᲔᲓᲐᲛᲐᲪ გᲐᲛᲝᲡᲐᲓᲔᲕᲔᲚᲘᲐ? მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲗᲐ ᲨᲝᲠის, რᲝᲪᲐ ᲐᲠᲐ ᲭᲔᲚᲝᲛᲐᲨᲘ ᲣᲪᲝᲜᲝ ᲘᲧᲝ ᲡᲜᲔᲣᲚი სიკᲓᲘᲚᲘსაგან ᲓᲐᲪᲕᲘᲡᲐᲜ.

რᲐᲓ ᲣᲜდა ᲘᲧᲝს ᲐᲛᲘᲡᲗᲐნს ᲐᲛᲙᲠᲣᲚი ᲜᲜᲣ-ᲩᲕᲔᲣᲚᲘᲡ მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲗᲐ ᲨᲝᲠის, რᲝᲪᲐ ᲐᲠსᲐᲓ ᲐᲠᲐ ᲭᲔᲚᲝᲛᲐᲨᲘ, ᲐᲠᲐ ᲠᲝᲪᲔᲡᲘᲐᲨᲘ ᲐᲠ ᲐᲠის და თუ ᲐᲠის სᲐᲓᲐᲛᲘ, იᲩᲔᲓᲐᲛᲐᲪ გᲐᲛᲝᲡᲐᲓᲔᲕᲔᲚᲘᲐ? მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲗᲐ ᲨᲝᲠის, რᲝᲛ ᲐᲡᲔᲗი უᲠᲘᲠᲐᲪᲘᲡᲗᲐნ ᲘᲛᲘᲡᲗᲐნ ᲔᲯᲠᲔᲑᲘᲗ ᲐᲠᲐ ᲐᲠის. ᲜᲣ თუ ᲛᲐᲠᲗᲚᲘ ᲓᲐᲠᲬᲣᲜᲔᲑᲣᲚᲜᲘ ᲮᲐრთ, რᲝᲛ ᲘᲜᲘᲪ ᲒᲐᲘᲓᲔᲑᲘᲗ ᲨᲔᲜᲘ ᲮᲐᲠᲗ, ᲘᲚᲘᲪ ᲣᲪᲝᲜ ᲒᲐიᲭᲔᲚᲘᲡ ᲤᲔᲮᲔᲑს, ის იᲩᲔᲑᲐ ᲞᲐᲢᲠᲘᲝᲗᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐ ᲓᲐᲛᲝᲪᲚᲘᲚი ᲮᲐᲮᲘᲜᲐᲓᲐრი?

— გᲐᲛᲝᲪᲚᲘᲚᲘᲡ ᲞᲘᲠᲝᲜᲐᲑᲐ-ᲙᲘ ᲔᲘრ დᲐგიდᲔᲗ, ᲮᲝᲚᲝ ᲞᲐᲢᲠᲘᲝᲗᲘᲡᲐᲜ რᲝᲛ იᲩᲔᲑᲐ, ᲐᲛᲐს ᲤᲘᲩᲘᲠ არ უᲜდა.

ᲗᲐᲒᲘᲗ ᲘᲡᲘᲗᲘᲡ დᲐᲑᲘᲯᲠᲘᲗᲔᲑᲘᲗ ᲐᲛ ᲗᲐᲒᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲘᲡ ᲗᲐᲜᲐᲛᲓᲔᲕᲠᲝᲑᲐ ᲐᲚᲘᲡᲠᲘᲡ, ᲐᲠᲐ ᲭᲔᲖᲛᲐᲒᲐᲕᲘ, ᲕᲐᲜ ᲐᲛ ᲯᲓᲠᲘს მᲝᲛᲡᲬᲠᲘᲚᲘᲡᲐ, ᲡᲐსᲐცᲘᲚᲝᲓ ᲐᲘᲒᲓᲔᲑᲔᲑᲘ ᲡᲐᲭᲕᲔᲣᲜᲝᲓ დიდᲜᲘ და ᲬᲐᲢᲐრᲐნი.

მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲗᲐ ᲙᲠᲔᲑᲣᲚᲘს-ᲙᲘ ᲐᲛᲘᲡ თქმა თითქᲝ კᲐᲜᲝᲜᲐდ ᲐᲥᲕᲗ დᲐდᲔᲑᲣᲚი და ᲕᲐᲜ იმᲐს, ᲕᲘᲜც ᲐᲛᲮᲐᲜᲐგს გᲐᲐᲠᲔᲠᲕᲔᲑს, რᲝᲪᲐ ᲐᲜᲐ თᲐგᲘᲡის უᲪᲐ-დᲘᲜᲐრᲝᲑᲘთ, გᲐᲛᲝᲣᲪᲔᲚᲝᲑᲘთ სᲔᲜᲘსაგან ᲛᲝᲜᲐᲠᲩᲔᲜს ᲐᲓᲐᲛᲘᲐნს სიᲪᲝᲪᲮᲚᲘს უსᲬᲝᲛს და საᲝᲭᲚᲐვს უᲗᲮᲠᲘს ᲒᲣᲚ-ᲛᲨᲕᲘᲓᲐᲓ და ᲒᲣᲚ-ᲒᲠᲜᲔᲚᲐდ ᲜᲐ ᲘᲛᲘᲓᲠᲝᲗ, რᲝᲛ ᲐᲛ ᲩᲘᲛს საᲭᲘᲠᲝᲔᲚᲘᲡ ᲨᲘᲡ ᲐᲠᲐ ᲒᲠᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠ ᲔᲠᲗᲘ ᲩᲘᲛი ᲐᲛᲮᲐᲜᲐგი ᲒᲠᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠ ᲓᲐსᲫᲠᲐვს და ᲮᲡᲝᲛᲡ ᲐᲠᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲡᲐᲓᲐᲛᲘ, იᲩᲔᲓᲐᲛᲐᲪ გᲐᲛᲝᲡᲐᲓᲔᲕᲔᲚᲘᲐ? მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲗᲐ ᲨᲝᲠის, რᲝᲛ ᲐᲡᲔᲗი უᲠᲘᲠᲐᲪᲘᲡᲗᲐნ ᲘᲛᲘᲡᲗᲐნ ᲔᲯᲠᲔᲑᲘᲗ ᲐᲠᲐ ᲐᲠის. ᲜᲣ თუ ᲛᲐᲠᲗᲚᲘ ᲓᲐᲠᲬᲣᲜᲔᲑᲣᲚᲜᲘ ᲮᲐრთ, რᲝᲛ ᲘᲜᲘᲪ ᲒᲐᲘᲓᲔᲑᲘᲗ ᲨᲔᲜᲘ ᲮᲐᲠᲗ, ᲘᲚᲘᲪ ᲣᲪᲝᲜ ᲒᲐიᲭᲔᲚᲘᲡ ᲤᲔᲮᲔᲑს, ის იᲩᲔᲑᲐ ᲞᲐᲢᲠᲘᲝᲗᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐ ᲓᲐᲛᲝᲪᲚᲘᲚი ᲮᲐᲮᲘᲜᲐᲓᲐრი?

— ᲐᲪᲣᲪᲔᲗ ᲘᲡᲘნი, რᲝᲛᲔᲚᲜᲘᲪ ᲮᲐᲜᲘᲜᲐᲓᲐრის თᲐᲜᲐᲛᲓᲔᲕᲠᲝᲑᲐს ᲐᲪᲘᲡრᲔᲑᲓᲐ, ᲗᲥᲕᲔᲜᲘ ᲣᲓᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲔᲡᲘᲛᲝᲕᲔ, და ᲕᲘᲜც ᲣᲤᲠᲝ კᲐრᲐდ ᲘᲪᲔᲪᲐᲕს, ის იᲩᲔᲑᲐ ᲧᲕᲔᲚᲐᲖᲔ ᲞᲐᲢᲘᲝᲡᲘᲡᲐᲜ კᲐᲪᲘᲪ.

— ᲭᲗᲔᲠᲝᲗ, ᲣᲗᲮᲠᲐ მᲔᲣᲯᲔ: ᲐᲮᲘ რᲘᲑᲣᲚი ᲗᲣ ᲒᲘᲜდათ, ᲔᲒ Არის. ᲜᲣ თუ მᲐრᲗᲚᲐ დᲐრᲬᲣᲜᲔᲑᲣᲚᲜᲘ ᲮᲐრთ, რᲝᲛ ᲘᲜᲘᲪ ᲒᲐიᲭᲔᲚᲘᲡ ᲤᲔᲮᲔᲑს, ის იᲩᲔᲑᲐ ᲞᲐᲢᲘᲝᲡᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐ ᲓᲐᲛᲝᲪᲚᲘᲚი ᲮᲐᲮᲘᲜᲐᲓᲐრი?

— გᲐᲛᲝᲪᲚᲘᲚᲘᲡ ᲞᲘᲠᲝᲜᲐᲑᲐ-ᲙᲘ ᲔᲘრ დᲐგიდᲔᲗ, ᲮᲝᲚᲝ ᲞᲐᲢᲠᲘᲝᲗᲘᲡᲐᲜ რᲝᲛ იᲩᲔᲑᲐ, ᲐᲛᲐს ᲤᲘᲩᲘᲠ არ უᲜდა.

ᲗᲐᲒᲘᲗ ᲘᲡᲘᲗᲘᲡ დᲐᲑᲘᲯᲠᲘᲗᲔᲑᲘᲗ ᲐᲛ ᲗᲐᲒᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲘᲡ ᲗᲐᲜᲐᲛᲓᲔᲕᲠᲝᲑᲐ ᲐᲚᲘᲡᲠᲘᲡ, ᲐᲠᲐ ᲭᲔᲖᲛᲐᲒᲐᲕᲘ, ᲕᲐᲜ ᲐᲛ ᲯᲓᲠᲘს მᲝᲛᲡᲬᲠᲘᲚᲘᲡᲐ, ᲡᲐსᲐცᲘᲚᲝᲓ ᲐᲘᲒᲓᲔᲑᲔᲑᲘ ᲡᲐᲭᲕᲔᲣᲜᲝᲓ დიდᲜᲘ და ᲬᲐᲢᲐრᲐნი.

ᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲗᲐ ᲙᲠᲔᲑᲣᲚᲘს-ᲙᲘ ᲐᲛᲘᲡ თქმა თითქᲝ კᲐᲜᲝᲜᲐდ ᲐᲥᲕᲗ დᲐდᲔᲑᲣᲚი და ᲕᲐᲜ იმᲐს, ᲕᲘᲜც ᲐᲛᲮᲐᲜᲐგს გᲐᲐᲠᲔᲠᲕᲔᲑს, რᲝᲪᲐ ᲐᲜᲐ თᲐგᲘᲡის უᲪᲐ-დᲘᲜᲐრᲝᲑᲘთ, გᲐᲛᲝᲣᲪᲔᲚᲝᲑᲘთ სᲔᲜᲘსაგან ᲛᲝᲜᲐᲠᲩᲔᲜს ᲐᲓᲐᲛᲘᲐნს სიᲪᲝᲪᲮᲚᲘს უსᲬᲝᲛს და საᲝᲭᲚᲐვს უᲗᲮᲠᲘს ᲒᲣᲚ-ᲛᲨᲕᲘᲓᲐᲓ და ᲒᲣᲚ-ᲒᲠᲜᲔᲚᲐდ ᲜᲐ ᲘᲛᲘᲓᲠᲝᲗ, რᲝᲛ ᲐᲛ ᲩᲘᲛს საᲭᲘᲠᲝᲔᲚᲘᲡ ᲨᲘᲡ ᲐᲠᲐ ᲒᲠᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠ ᲔᲠᲗᲘ ᲩᲘᲛი ᲐᲛᲮᲐᲜᲐგი ᲒᲠᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠ ᲓᲐსᲫᲠᲐვს და ᲮᲡᲝᲛᲡ ᲐᲠᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲡᲐᲓᲐᲛᲘ, იᲩᲔᲓᲐᲛᲐᲪ გᲐᲛᲝᲡᲐᲓᲔᲕᲔᲚᲘᲐ? მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲗᲐ ᲨᲝᲠის, რᲝᲛ ᲐᲡᲔᲗი უᲠᲘᲠᲐᲪᲘᲡᲗᲐნ ᲘᲛᲘᲡᲗᲐნ ᲔᲯᲠᲔᲑᲘᲗ ᲐᲠᲐ ᲐᲠის. ᲜᲣ თუ ᲛᲐᲠᲗᲚᲘ ᲓᲐᲠᲬᲣᲜᲔᲑᲣᲚᲜᲘ ᲮᲐრთ, რᲝᲛ ᲘᲜᲘᲪ ᲒᲐიᲭᲔᲚᲘᲡ ᲤᲔᲮᲔᲑს, ის იᲩᲔᲑᲐ ᲞᲐᲢᲘᲝᲡᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐ ᲓᲐᲛᲝᲪᲚᲘᲚი ᲮᲐᲮᲘᲜᲐᲓᲐრი?

— ᲐᲪᲣᲪᲔᲗ ᲘᲡᲘნი, რᲝᲛᲔᲚᲜᲘᲪ ᲮᲐᲜᲘᲜᲐᲓᲐრის თᲐᲜᲐᲛᲓᲔᲕᲠᲝᲑᲐს ᲐᲪᲘᲡრᲔᲑᲓᲐ, ᲗᲥᲕᲔᲜᲘ ᲣᲓᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲔᲡᲘᲛᲝᲕᲔ, და ᲕᲘᲜც ᲣᲤᲠᲝ კᲐრᲐდ ᲘᲪᲔᲪᲐᲕს, ის იᲩᲔᲑᲐ ᲧᲕᲔᲚᲐᲖᲔ ᲞᲐᲢᲘᲝᲡᲘᲡᲐᲜ კᲐᲪᲘᲪ.

ᲐᲛ კᲔᲗᲘᲚᲘს მეᲤᲔᲡ ᲧᲕᲔᲚᲜᲘ ᲡᲫᲐᲠᲪᲐᲕდᲜᲔ, ᲐᲢᲧᲣᲕᲔდᲜᲔ, ᲰᲫᲘᲠდᲐᲕდᲜᲔ და ᲘᲛᲘᲡი ᲥᲝᲜᲔᲑა გᲐᲰᲥᲝᲜᲔდᲐთ და გᲐᲛᲐᲰᲥᲝᲜᲔდᲐთ. სერენდიᲜᲐს უᲛᲝᲐრᲔᲡი მეᲮᲐრკე ᲐᲛ ᲛᲮᲠᲘᲗ სხვᲔᲑის მᲐგალითი იყო და ეს სხვᲔᲑიც დიდის სიᲛᲐᲛᲬᲘᲗ ᲰᲑᲐძᲐვდᲔᲜᲔ ᲐᲛ მᲐგალითს. მეᲤᲣᲛ Ეს ᲐᲛᲑᲐვი იᲪᲝდა, რᲐᲛდᲔᲜᲯᲔᲠᲛᲔ გᲐᲛᲝᲡᲪᲔᲕᲐლა კიდᲔᲪ ᲮᲐᲮᲘᲜᲐდᲐრი, მᲐგრᲐმ ძველს ᲩᲕᲔᲣᲚᲔᲑას არა ᲔᲣᲔᲚᲐრა. ᲐᲛ ᲩᲕᲔᲣᲚᲔᲑᲘთ მეᲤᲘს ᲨᲘᲛᲝᲡᲐᲔᲚი ორი არა-თᲐნᲐსᲬორი ნᲐხᲔᲒრᲐდ იყოᲤᲔᲑოდა, ᲞᲐᲢᲐრა ნᲐხᲔᲒრᲐ მის უᲪᲝდᲔᲑᲣᲚᲔᲡᲑᲐს ᲔᲫᲔᲣᲓᲐ და დიდი— ᲥᲕᲔᲧᲜის გᲐმᲔᲗა და მᲗᲐრᲗᲕᲔᲚᲝᲡ.

მეᲤᲔ ნᲐᲰᲘᲣᲡᲜᲐᲛ თᲐᲒᲘᲡი დᲐრდი ᲑრᲐძᲔᲜს ᲨᲐდიᲒს ᲨᲔᲡᲩᲘᲔᲚᲐ.

— თქᲕᲔᲜ ᲐᲒრე მᲪᲝდᲜᲔ ᲮᲐრთ ᲧᲕᲔᲚᲐᲤᲠᲝᲑᲐ და იᲩᲔᲑა ᲘᲡᲘᲗᲘს ᲮᲐᲮᲘᲜᲐᲓᲐრის ᲐᲛᲝრᲩᲘᲔᲚᲘ, რᲝᲛᲔᲚᲘᲪ ᲐრᲐ მᲭᲣრდᲐᲕდᲔსᲘᲛ, უᲗᲮრᲐ მᲐᲜ.

— რᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲐᲠᲘᲡ, შᲔᲒიძᲚᲔᲑᲗᲝᲗ, უᲞᲐᲡუᲮᲐ ᲮᲐᲪᲘᲐᲜᲐ: Ერთი ᲮᲔრᲮი ᲘᲪᲘ და ᲐᲛ ᲮᲔრᲮის საᲨუᲐლᲔᲑით თქᲕᲔᲜის გᲘᲛᲝᲕᲔᲚᲔᲑის ᲮᲐᲜᲘᲜᲐᲓᲐრის გიᲠᲩᲔᲕᲔᲜით.

ᲐᲪᲓᲐᲪᲔᲑᲣᲚი მეᲤᲔ გᲐᲓᲐᲘᲭᲝა ᲧᲛᲬᲘᲔᲚს კᲐᲪს და ᲣᲜᲒᲐრო ᲮᲐᲜᲘᲜᲐᲓრის ᲡᲬᲘᲠᲐᲕს ᲐᲠᲐ ᲛᲝᲣᲗᲛᲔᲜᲚᲐდ ᲔᲚᲝᲓᲐ.

— ᲐᲪᲣᲪᲔᲗ ᲘᲡᲘნი, რᲝᲛᲔᲚᲜᲘᲪ ᲮᲐᲜᲘᲜᲐᲓᲐრის თᲐᲜᲐᲛᲓᲔᲕᲠᲝᲑᲐს ᲐᲚᲘᲡრᲘს, ᲗᲥᲕᲔᲜᲘ ᲣᲓᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲔᲡᲘᲛᲝᲕᲔ, და ᲕᲘᲜც ᲣᲤᲠᲝ კᲐრᲐდ ᲘᲪᲔᲪᲐᲕს, ის იᲩᲔᲑᲐ ᲧᲕᲔᲚᲐᲖᲔ ᲞᲐᲢᲘᲝᲡᲘᲡᲐᲜ კᲐᲪᲘᲪ.

— ᲰᲮᲣᲛᲠᲝᲛᲗ, ᲣᲗᲮᲠᲐ მᲔᲣᲯᲔ: ᲐᲮᲘ რᲘᲑᲣᲚი ᲗᲣ ᲒᲘᲜდათ, ᲔᲒ Არის. ᲜᲣ თუ მᲐრᲗᲚᲐ დᲐრᲬᲣᲜᲔᲑᲣᲚᲜᲘ ᲮᲐრთ, რᲝᲛ ᲘᲜᲘᲪ ᲒᲐიᲭᲔᲚᲘᲡ ᲤᲔᲮᲔᲑს, ის იᲩᲔᲑᲐ ᲞᲐᲢᲘᲝᲡᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐ ᲓᲐᲛᲝᲪᲚᲘᲚი ᲮᲐᲮᲘᲜᲐᲓᲐრი?

— გᲐᲛᲝᲪᲚᲘᲚᲘᲡ ᲞᲘᲠᲝᲜᲐᲑᲐ-ᲙᲘ ᲔᲘრ დᲐგიდᲔᲗ, ᲮᲝᲚᲝ ᲞᲐᲢᲠᲘᲝᲗᲘᲡᲐᲜ რᲝᲛ იᲩᲔᲑᲐ, ᲐᲛᲐს ᲤᲘᲩᲘᲠ არ უᲜდა.

ᲗᲐᲒᲘᲗ ᲘᲡᲘᲗᲘᲡ დᲐᲑᲘᲯᲠᲘᲗᲔᲑᲘᲗ ᲐᲛ ᲗᲐᲒᲘᲡ ᲛᲐᲒᲐᲚᲘᲗᲘᲡ ᲗᲐᲜᲐᲛᲓᲔᲕᲠᲝᲑᲐ ᲐᲚᲘᲡᲠᲘᲡ, ᲐᲠᲐ ᲭᲔᲖᲛᲐᲒᲐᲕᲘ, ᲕᲐᲜ ᲐᲛ ᲯᲓᲠᲘს მᲝᲛᲡᲬᲠᲘᲚᲘᲡᲐ, ᲡᲐსᲐცᲘᲚᲝᲓ ᲐᲘᲒᲓᲔᲑᲔᲑᲘ ᲡᲐᲭᲕᲔᲣᲜᲝᲓ დიდᲜᲘ და ᲬᲐᲢᲐრᲐნი.

ᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲗᲐ ᲙᲠᲔᲑᲣᲚᲘს-ᲙᲘ ᲐᲛᲘᲡ თქმა თითქᲝ კᲐᲜᲝᲜᲐდ ᲐᲥᲕᲗ დᲐდᲔᲑᲣᲚი და ᲕᲐᲜ იმᲐს, ᲕᲘᲜც ᲐᲛᲮᲐᲜᲐგს გᲐᲐᲠᲔᲠᲕᲔᲑს, რᲝᲪᲐ ᲐᲜᲐ თᲐგᲘᲡის უᲪᲐ-დᲘᲜᲐრᲝᲑᲘთ, გᲐᲛᲝᲣᲪᲔᲚᲝᲑᲘთ სᲔᲜᲘსაგან ᲛᲝᲜᲐᲠᲩᲔᲜს ᲐᲓᲐᲛᲘᲐნს სიᲪᲝᲪᲮᲚᲘს უსᲬᲝᲛს და საᲝᲭᲚᲐვს უᲗᲮᲠᲘს ᲒᲣᲚ-ᲛᲨᲕᲘᲓᲐᲓ და ᲒᲣᲚ-ᲒᲠᲜᲔᲚᲐდ ᲜᲐ ᲘᲛᲘᲓᲠᲝᲗ, რᲝᲛ ᲐᲛ ᲩᲘᲛს საᲭᲘᲠᲝᲔᲚᲘᲡ ᲨᲘᲡ ᲐᲠᲐ ᲒᲠᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠ ᲔᲠᲗᲘ ᲩᲘᲛი ᲐᲛᲮᲐᲜᲐგი ᲒᲠᲜᲔᲚᲘᲡ ᲐᲠ ᲓᲐსᲫᲠᲐვს და ᲮᲡᲝᲛᲡ ᲐᲠᲐ ᲐᲠᲘᲡ ᲡᲐᲓᲐᲛᲘ, იᲩᲔᲓᲐᲛᲐᲪ გᲐᲛᲝᲡᲐᲓᲔᲕᲔᲚᲘᲐ? მᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲗᲐ ᲨᲝᲠის, რᲝᲛ ᲐᲡᲔᲗი უᲠᲘᲠᲐᲪᲘᲡᲗᲐნ ᲘᲛᲘᲡᲗᲐნ ᲔᲯᲠᲔᲑᲘᲗ ᲐᲠᲐ ᲐᲠის. ᲜᲣ თუ ᲛᲐᲠᲗᲚᲘ ᲓᲐᲠᲬᲣᲜᲔᲑᲣᲚᲜᲘ ᲮᲐრთ, რᲝᲛ ᲘᲜᲘᲪ ᲒᲐიᲭᲔᲚᲘᲡ ᲤᲔᲮᲔᲑს, ის იᲩᲔᲑᲐ ᲞᲐᲢᲘᲝᲡᲘᲡᲐᲜ ᲓᲐ ᲓᲐᲛᲝᲪᲚᲘᲚი ᲮᲐᲮᲘᲜᲐᲓᲐრი?

— ᲐᲪᲣᲪᲔᲗ ᲘᲡᲘნი, რᲝᲛᲔᲚᲜᲘᲪ ᲮᲐᲜᲘᲜᲐᲓᲐრის თᲐᲜᲐᲛᲓᲔᲕᲠᲝᲑᲐს ᲐᲪᲘᲡრᲔᲑᲓᲐ, ᲗᲥᲕᲔᲜᲘ ᲣᲓᲘᲓᲔᲑᲣᲚᲔᲡᲘᲛᲝᲕᲔ, და ᲕᲘᲜც ᲣᲤᲠᲝ კᲐრᲐდ ᲘᲪᲔᲪᲐᲕს, ის იᲩᲔᲑᲐ ᲧᲕᲔᲚᲐᲖᲔ ᲞᲐᲢᲘᲝᲡᲘᲡᲐᲜ კᲐᲪᲘᲪ.

ᲐᲛ კᲔᲗᲘᲚᲘს მეᲤᲔ ᲧᲕᲔᲚᲜᲘ ᲡᲫᲐᲠᲪᲐᲕდᲜᲔ, ᲐᲢᲧᲣᲕᲔდᲜᲔ, ᲰᲫᲘᲠდᲐᲕდᲜᲔ და ᲘᲛᲘᲡი ᲥᲝᲜᲔᲑა გᲐᲰᲥᲝᲜᲔდᲐთ და გᲐᲛᲐᲰᲥᲝᲜᲔდᲐთ. ᲛᲐᲜᲐᲬᲘᲚᲔᲑᲐს ᲛᲘᲝᲚᲔᲑᲔᲜ კᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲘ, თ. გიᲝᲠᲒის გᲐრდა, ᲘᲛᲘᲡი ᲨᲘᲚᲔᲑი: ᲘᲕᲐᲜ, კᲝᲜᲡᲢᲐᲜᲢᲘᲜᲔ, დᲐᲕᲘთ და ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓრᲔ, თ. დᲐᲕᲘთ დᲘᲛᲘᲢრის ძე, ᲜᲘᲙᲝᲚᲝ ᲝᲡ ᲘრᲐᲙᲚᲘს ძე, ᲚᲘᲣᲠᲡᲐᲑ ᲘრᲐᲙᲚᲘს ძე და ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓრᲔ ᲜᲝდᲐრᲘს ძე ᲪᲘᲪᲘᲨᲕᲘᲚᲘ. ᲞᲘრᲘᲗᲔᲠᲘ განᲬᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲘᲧᲝ ᲛᲝᲥᲪᲣᲚი ᲘᲚᲘᲪᲘᲨᲕᲘᲚᲘს ᲚᲘᲢᲝᲒᲠᲐᲤᲘᲐᲨᲘ. ᲛᲝᲛᲐᲬᲘᲚᲔᲑᲐᲨᲘ ᲛᲘᲝᲚᲔᲑᲔᲜ კᲝᲜᲪᲔᲠᲢᲘ, თ. გიᲝᲠᲒის გᲐრდა, ᲘᲛᲘᲡი ᲨᲘᲚᲔᲑი: ᲘᲕᲐᲜ, კᲝᲜᲡᲢᲐᲜᲢᲘᲜᲔ, დᲐᲕᲘთ

ეებით ხუთას მანეთზე მეტი, თორემ ნაკლები არ შემოსულა. ხარჯს გარდა სკოლას უნდა დარჩენილიყო ორმოც თუმანზე მეტი.

დამსწრეთა სიმრავლის გამო დარბაზში მეტად დასცხა. სოფიო ყიფიანის ქალმა თავის მშვენიერ ისტორიულის ტანთცმულობით საზოგადო ყურადღება მიიქცია. იგი წამოადგენდა ქეთევან დედოფლის სურათს, როგორც „საქართველოს სამოთხეშია“ დახატული ეს წმინდა სამშობლოსათვის წამებული ქართველთ დედა.

რაკი ამ ვერის თანაგრძნობით მიეგება ქუთაისის საზოგადოება ჩვენს საქველ-მოქმედო საქმესა კარგი იქნება, რომ კომიტეტი ყოველს წელს დაწესებდეს ასეთს სასიამოვნო დროს გატარებას. ბილეთები ისყიდებოდა შედარებით იაფად. უეჭველია, ამასაც ექნებოდა თავისი გავლენა დამსწრეთა სიმრავლეზე. მადლობა უნდა ეუძღვნათ იმათ, ვინც განსაკუთრებული თანაგრძნობა აღმოუჩინა ამ საქველ-მოქმედო საღამოს: უგანთლებულესს თავ. გრიგოლ დადიანს, რომელმაც შემოსწირა 15 მანეთი, თავ. თენგიზს დადეშკელიანს, რომელმაც შემოსწირა 25 მანეთი, და გენერალს გურჩინს.

14 ამ თვისასს იყო დანიშნული თავად-აზნაურობის ბჭობა „დეპუტატთ სობრანიის“ წლიურის ანგარიშის განსახილველად.

იმერეთში აქამდე ეს საქმე არ დაბოლოვებულა, თუ რა საშუალებით იწარმოვოს დეპუტატთ სობრანიამ. რაკი მთავრობამ მოუსპო სათავად-აზნაურო გამგეობას წარმოების ხარჯი, რომელის ღონისძიებით იქნეს დაკმაყოფილებული წლიური ხარჯი?

რადგან წარსულს წლებში ჯერ თავად-აზნაურობას ერა გადაეწყვეტა-რა ამის შესახებ, ამისთვის ეალდებულნი იყვნენ სესხად აეღოთ ამ ორის თუ სამის წლის წინად ქუთაისის საადგილ-მამულო ბანკიდგან 17,279 მან. და 96 კაპ.

ამ ფულიდგან 7,000 მან. ბანკმა უკვე შეაწია თავად-აზნაურობას, დანარჩენი 10,000 მ. ეალად დასდო და გაწერით უნდა გადახდენოდა მომავალის სამის წლის განმაელობაში (1890, 1891, 1892 წ.) თითო წელს 3,426 მან. და 66 კაპ. ამასთანავე განიწერა აგრეთვე თავად-აზნაურობაზე ხარჯად თვით თავად-აზნაურობის წარმომადგენელთ გამგეობის წლიური საწარმოებელი ფული 3,187 მან. ეს ორივე ნაირი გადასახდელი ფული გაწერით თავად - აზნაურობაზე შეადგენს სულ 6,613 მან. ეს გადასახადი კომლზე მოუწევს 1 მან. 80 კაპ. ბჭობა იყო, თუ რა საშუალებით გადახდეს თავად-აზნაურობას ეს ფული: პოლიციისა და ადმინისტრაციის ძალ-დატანებით, თუ თითონ გუბერნიის თავად-აზნაურობისა და მაზრის აზნაურთა წარმომადგენელების განკარგულებით.

დაადგინეს: ჯერ უნდა მიჰმართონ თავად - აზნაურობის წინამძღოლელთა და უკეთუ იმათი საშუალებით არ გარიგდება საქმე, შემდეგ მიჰმართონ გუბერნიის თავადაზნაურობის წინამძღოლელთა და თავად-აზნაურობას გადახდევინოს გაწერილი ფული.

სამწუხაროდ, თვით სხდომა იყო ფრიად უწესოდ. თავად-აზნაურობის წინამძღოლის თანამდებობის აღმასრულებელს არ მოეხდინა წინდაწინ განკარგულება, რომ რაც ბჭობაში განსახილველი საქმეები იყო, იმაზედ ვრცელი მოხსენება განემზადებინა თავად-აზნაურობის მდივანს. ამის გამო ბჭობაში დამსწრეთ ვერას გზით ვერ მიხვდნენ დიდხანობამდე, თუ რაზე უნდა ყოფილიყო სჯა. ამისთვის საქმის განხილვაში არაეთარი წესიერება არა არსებობდა.

ამასთანავე უნდა ეუსაყვედუროთ თვით ქუთაისის გუბერნის თავად-აზნაურობას, რომ იგი თავისს საქმეებს სრულებით არ აქცევს ყურადღებას და თავად-აზნაურობის სხდომაში ძალათი, დიდის ხვეწნითა და დავიდარაბით თუ ვისმე მოიყვანთ, თორემ ნებით არავინ მოდის, და თუ არ მოდის, ამასაც თავისი მიზეზი აქვს: საქმეების განხილვა არა სწარმოებს მართებულად.

გ. წ.

უცხოეთი

ინგლისი. ყველა დიდად დააფიქრა იმ ამბავმა, რომ ინგლისის პარლამენტში, დაიწყებს თუ არა მოქმედებას, წაკითხულ იქმნება სეფე-სიტყვა განსაკუთრების ყურადღებისა. სეფე-სიტყვაში იქნება თქმული, რომ საერთა-შორისო საპოლიტიკო მდგომარეობა ევროპისა მეტად მიზეზიანი და დიდად დასაფიქრებელია. ყველა ამას ამბობს, აქამდე ინგლისიცა და სხვა სახელმწიფონ-ნი სულ ამას იძახდნენ, რომ მშვიდობიანობა არ დაირღვევა, ევროპას არა ემუქრება-რა, ომი მოსალოდნელი არაფის შუა არ არისო. და ახლა-კი უცებ ასეთი ცვლილება, ახლა უცებ ინგლისი აბარობს პარლამენტში სჯაროდ, საქვეყნოდ გამოაცხადოს სრულიად წინაღმდეგი. რას უნდა ჰნიშნავდეს ეს ამბავი? ამას გარდა ამ ბოლოს დროს გახშირდა მაღალ-ხარისხოვანთა კაცთა მიერ ლაპარაკი, რომ ინგლისის ჯარს, ინგლისის სამხედრო ძალას მომატება უნდა, მეტი ხარჯი უნდა, თორემ საშიშია. ამისათვის უნდა გადაიდოს 5 მილიონი გირვანქა სტერლინგი, ესე იგი 50 მილიონი მანეთი. ამბობენ, რომ პარლამენტს გადაწყვეტილიცა აქვს წინდაწინვე ეს ხარჯი დამტკიცოსო. ეს ორი ამბავი აწუხებს დღეს ყველას და აფიქრებინებს, ხომ არა მოელისრა საომისო ევროპასაო.

ავსტრი-უნგარია. ტისას გაზეთს, „Pester Lloyd“-ს, რომელიც ბერლინს ენაზედ იბეჭდება ევნგრიის დედა-ქალაქ პეშტში, სწერენ ბერლინიდგან, რომ აქ დიდად სწუხან, ევნგრიელები ასე სასტიკად რად მოექცნენ ახალ სამხედრო კანონ-პროექტსაო. ევნგრიელები მაგ ნაირის ქცევით ძრიელ აკვირვებენ გერმანიას. აქ ყველანი ამასა კითხულობენ: ნუ თუ ევნგრიაში არ იციან, რა ამბაეია ეხლა პოლიტიკაში, ნუ თუ მეთაური კაცები ევნგრიისა ვერა ჰხედავენ, რომ თუმცა მყუდრობა და მშვიდობიანობაა დღეს გარეგნობით, ნამდვილად საქმე ასე არ არის და ისეთი ამბები მზადდება, რომელთაც შეიძლება ხვალვე სულ სხვა გვარად შესცვალოს ევროპის საქმეო? ნუ თუ არ იციან, რომ ეხლახან საიდუმლოდ მორიგდნენ ერთმანეთში ჩვენი მემარცხენენ და მემარჯვენენ მეზობლებიო? ან განა იმას ვერა ჰხედავენ ევნგრიის ერის უკეთესნი წარმომადგენელნი, რაც ამბაეია საფრანგეთში, საცა უფროს-ერთი სულ იმასა სცდილობს, რომ გენერალი ბულანჟე წამოაყენოს წინ? იმას რაღას ეუბნებიან ევნგრიის პატრიოტები, რომ რუსეთი, თუმცა ამბობს, მშვიდობიანობა მსურსო, მაგრამ თოფ-იარაღდებაკია და სცდილობს რამდენიმე ასი მილიონი იშოვოს სესხად? ეტყობა ევნგრიელები ვერა ჰხედავენ, რომ გაზაფხულზე ბალკანის ნახევარ-კუნძულზე კვლავ ასტყდება არეულობა. ყველა ესე რომ კარგად იცოდნენ ევნგრიაში, წინაღმდეგობას-კი აღარ გაუწევდნენ სამხედრო პროექტს, არამედ ეცდებოდნენ, რაც შეიძლება ჩქარა დამტკიცებულიყო იგი კანონ-პროექტი. მაინც ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ გენიოსობა ევნგრიისა გაიმარჯვებს და ევნგრიაში მალე მიხვდებიან, სად არის ჭეშმარიტება და რაშია ეხლა ევნგრიელებისათვის ნამდვილი მამული შეილობაო. ასე სწერენ ბერლინიდამ პეშტის გაზეთს და, რასაკვირველია, ამითი უნდათ დაარწმუნონ ევნგრიელები, რომ თუ ჩვენი მოკაჟშირენი ხართ, უარყოფა კანონ-პროექტისა და თქვენის შეთოოფ იარაღების გაძლიერებისა თავს აღარ მოდისო, მით უმეტეს, რომ, ვინ იცის, მართლა, ხვალინდელი დღე რას მოიტანს და რა გაპირება დაგეადგება ჩვენცა და თქვენცა საერთო ჩვენს მტრისაგანო.

— მარია ვეჩერასა და პრინც რუდოლფის ამბავს დღეს კიდეე ცოტა გადასხეაფერებით მოგეითხრობენ გაზეთები. ნახა თუ არა პირველად კრონ-პრინცმა ეს მშვენიერი და მახვილ-გონიერი არსება, მაშინვე აღტაცებაში მოვიდა და სთქვა, რომ იმ წამსვე დამატყვეეა იმისმა გონებამა და სიკეკლუცემაო. რუდოლფს, თუმცა კეთილი კაცი იყო და ყველას ტკბილადა და თავაზით ექცეოდა, მაინც ბევრი მტრები ჰყვანდა, რადგან გულ-ფიცხი და გულ-სწრაფი იყო. ამიტომ მაშინვე მის მამას მიუტანეს ამბაეი, რომ რუდოლფი ბარონესა ვეჩერას გაუმიჯნურდაო. მამამ მიუწოდა შვილს და მამა-შვილური დარიგება დაუწყო. რუდოლფმა მამასთან თავი იმითი გაიმართლა, რომ მე მე მომწონს მარი ვეჩერა, მაგრამ მეგობრობის მეტს მე იმის შესახებ სხეას არასა ვგრძნობ. მართლაც რუდოლფისა და ვეჩერას მეგობრობას და შემდეგ მიჯნურობას დიდხანს წმინდა, იდეალური, პლატონური ხასიათი ჰქონდა.

ლანი მშვენიერნი არიან, ალერსიანნი, ჩემის ჭინის ამსრულებელნი. ასე წარმოიდგინეთ, ენებაც-კი აღელვებსთ, ან იქნება ასე მაჩვენებდნენ თავს, სულ ერთია. ესეა, მაგრამ მაინც ბედნიერი არა ვარ. ძალიან კარგად ეხედვე და კარგადა ვერძნობ, რომ სერენდიბის მეფეს ანებივრებენ და ნაბიუსანი-კი ანუ შიაც არა აქვსთ. დარწმუნებული ვარ, რომ მეუღლენი ერთგული მყავს, მაგრამ ისეთი დედაკაცი მინდა, რომელსაც სულითა და გულით შეეევთვის-ტომო და შეევითვისეო. ერთს ამისთანაში ჩემს ასს მშვენიერს ქალს გაეცელიდი. ჩემს ასს მეუღლეს შორის ძნელად ერთს თუ დამისახელებ ამისთანას, რომ დარწმუნებით გიპასუხო.—ეუყვარვარ-მეთქი.

ზადიგმა იგივე პასუხი მისცა, რაც ხაზინადარის ამორჩევის დროს:

— ხელმწიფეო, ნება დამრთეთ თავისუფლად ეიმოქმედო და დროებით დამითმეთ ყველა ის განძი, რაც ბნელს დერეფანში გქონდათ. პატარა ხანს შემდეგ ანგარიშს ჩაგაბარებთ და არას დაგაკლებთ-რა.

სულთანი უარს არ იყო.

ყმაწვილმა კაცმა სერენდიბში ამოარჩია ოც-და-ცამეტი მეტად მახინჯი კუზლარა, ოც-და-ცამეტი ყველაზედ ლამაზი და მოხდენილი ყული და ოც-და-ცამეტიც ღონიერი და მკვერმეტყველი ქურუმი. ბრძანება გასცა, რომ ამათ სულთანის ჰარამხანაში შესვლას ნუ დაუშლით და ყველაფრის ნება მიეცითო. კუზლარათა ოთხ-ოთხი ათასი ოქრო დაურიგა. კუზლარებმა პირველსავე დღეს გიმარჯვეს და საწადელი აისრულეს. ყულებმა სამს დღეს ვერავინ დაიყოლიეს, რადგან თავის-ის თავის მეტი რაა ებადათ-რა. ქურუმნი დიდის წვალებით გაბედნიერდნენ, ძლიეს დაჰყვა იმათს ნებას ოც-და-ცამეტი მეუღლე სულთანისა.

მეფე შესცქეროდა ამ ამბავს და უკვირდა: ეს მეუღლეში ოთხმოც-და-ცხრამეტმა სამ-ოთხს დღეზეეე უღალატა. დარჩა მხოლოდ ერთი სრულიად ახალგაზდა და გულ-უბრყვილო ქალი, რომელსაც ჯერ თითონ სულთანიც არ გასცნობოდა. ამ ქალს ხან ერთი კუზლარა გააცნეს, ხან მეორე, ხან მესამე, ამ კუზლარებმა ოცი ათასი ოქროც შეაძლიეს, მაგრამ ვერ დაითანხმეს, ვერ მოისყიდეს; იგი იმ აზრისა იყო, რომ კუზიანს ფული ვერ გაასწორებსო. ახლა ორი ყველაზედ ლამაზი ყული აჩვენეს, მაგრამ აქაც უარი სთქვა—სულთანი უფრო ლამაზი და მშვენიერიაო. ბოლოს ერთი უმჭვერმეტყველესი და ერთიც უღონიერესი ქურუმი მიუგზავნეს, მაგრამ არც ესენი მიიკარა.

— საქმე გულია ადამიანისაო, ამბობდა იგი: არ გავეუპატიურებინები არც კუზლარას ოქროს, არც ჰაბეკის ყულის სილამაზეს და არც ქურუმის მომხიბვლელს ენას. მე მხოლოდ ნამიუსანი მეყვარება, ნიუსანაის შვილი, და მოვიცდი კიდეც იმ დრამდე, ვიდრე ისიც მაღირსებს თავისს სიყვარულსაო.

გოოცებული სულთანი სიხარულით ცას ეწეოდა. კუზლარებს სულ წაართვა ოქრო და უფეშქაშა მშვენიერ-ს ფამიდას, ასე ერქვა იმ სათნო ახალგაზდა ქალს. ამას გარდა მეფემ თავისი გულიც იმას დაუსაკუთრა. ფამიდასთანა ტუფეი და მშვენიერი ქალი ძველად-ღა მოიძებნებოდა სადმე! სინამდვილეს რომ არ ეუღალატოთ, ეიტყვით, რომ თავის დაკერა ცუდად იცოდა, მაგრამ ძალიან მოხდენილად და კეკლუცად სცეკვადა და სირონოზსაეით ჰმღეროდა. ყმაწვილი ქალი სავსე იყო ნიჭითა და სათნოებით. ნაბიუსანი აღმერთებდა თავისს ერთადერთს მეუღლეს, მაგრამ ფამიდას ცისფერი თვალები ჰქონდა და აი ეს გარემოება შეიქმნა წყარო დიდთა უბედურებათა.

ძველად დაწესებული იყო, რომ მეფეს ცისფერ თვალებიანი ქალი არ უნდა მიეკარებინა ახლო. ეს წესი დაკანონა ხუთი ათასს წელზე წინად ქურუმთ-მთავარმა, რათა ხელში ჩაგდო სერენდიბის კუნძულის პირველ მეფის საყვარელი. ქურუმთ-მთავარმა მაშინ ცისფერი თვალები შეაჩვენა და დაჰკმა. სახელმწიფოს მკვიდრთ არ მოსწონდათ ნაბიუსანის საქციელი, საჯაროდ ამბობდნენ, რომ ჩვენს სახელმწიფოს აღსასრული დაუდგა, ზნეთა სიწამხდრე წრეს გადავიდა, მთელს ბუნებას რაღაც ბოროტება უპირებს შთანთქმას, ერთის სიტყვით, ნაბიუსანს, შვილს ნიუსანაისს, დიდრონი ცისფერი თვალები არ უნდა უყვარდესო. კუზლარებმა, სახაზინადროებმა და მოგვებმა მთელი სახელმწიფო აავსეს თავისის ჩიეილითა და ღრტენეით.

ნადირმა ხალხმა, სერენდიბის ჩრდილოეთით დასახლებულმა, ისარგებლა საერთო უკმაყოფილებით, აიშალა და შეესია კეთილის ნაბიუსანის სახელმწიფოს. მეფემ თავისს ქმეშვერდმთ შეელა და დახმარება სთხოვა. მოგვებმა, რომელთა ხელშიაც იყო სახელმწიფოს შემოსაელის ნახევარი, ეხლოლდ ლოცეთ ანუგეშეს მეფე და ფულით არ დაეხმარნენ, რომ საომარს ხარჯს გასძღოლოდა. მშვენიერი ლოცეები შეადგინეს, ნოტებზე გადიღეს და ეს იყო და ეს იმათი შეელა და შემწეობა.

— ოჰ, საყვარელო ზადიგ, იქნება შენ მაინც მიშველო რაღე და რაგორმე ამაკდინო საშინელს განსაცდელსაო!—მწუხარედ შესძახა ნაბიუსანმა.

— დიდის სიამოვნებით, უპასუხა ზადიგმა: თუ ჩემს რჩეკას დაადექით, იმდენს ფულს მიიღებთ მოგეთაგან, რამდენსაც მოისურვებთ. მტერს დაანებეთ ის ადგილები, სადაც ქურუმთა ციხე-დარბაზია აშენებული, და თქვენ მხოლოდ თქვენსას გაუფრთხილდით და უპატრონეთ.

ნაბიუსანიც ასე მოიქცა. ქურუმნი ფეხ-ქვეშ ჩაუვარდნენ მეფეს და სთხოვდნენ—შეგვიბრალეო. მეფემ პასუხის მაგიერ ის ლოცეა უმღერა, რომლითაც ზეკასა სთხოვდნენ ქურუმნი მეფის ხსნასა და გამარჯვებას. ბოლოს ქურუმებმა ქისას პირი მოხსნეს და მეფემ ბრძოლაში გაიმარჯვა. ზადიგმა თავისის სიბრძნისა და ერთგულების გამო სახელმწიფოს უუფლიერესნი კაცნი დაიმტერა, მოგეთ აღთქმა დაადეს, რომ როგორმე დაელუპნათ იგი; გაკრუეებული ხაზინადრები და ვაჭლარები იმის სისხლსა ჰსეამდნენ. დაუწყეს ცილის-წამება, ათასი ცუდი შეასმინეს ნაბიუსანს ზადიგისა და კეთილს მეფეს გულში აეი ეჭეი ჩაუნერგეს. ზოროასტრმაეე სთქეა—სამსახური და ერთგულება დერეფანში რჩება, ეჭეი-კი მაღლა თაროზე შესკუპდება ხოლმეო. ცილის-წამება დღე ყოველ ჰმატულობს: დღეს ქვეყანას მოეფინება, ხვალ ნაწამებს მიუახლოვდება, ზეგ დაჰკოდავს და მაზეგ მოაკედნებს კიდეც.

შეშინებულმა ზადიგმა დააბოლოვა თუ არა კეთილად თავისის მეგობრის საქმე, მთელი თავისი ქონება იმას ჩაბარა და იმის ფიქრში-ღა იყო, რომ კუნძულს განშორებოდა და ასტარტას ამბავი შეეტყო რამე.

— სერენდიბაში რომ დავრჩე, მოგვენ მარგილზე ჩამომაცვეენო, ამბობდა იგი: კარგი, მაგრამ სად წავიდე? ეგვიპტეში მონად ყოფნა არ ამცდება, არაბეთში კოკონზედ დამწვავენ, ბაბილონში დამარჩობენ. ამასთანავე უნდა შეეტყო როგორმე, რა დავმართა ასტარტას. წავალ, გაეუდგები ეზსა და ვნახოთ რას მიპირებს მერმისში ჩემი შავი და ბნელი ბედი.

ოდაბანი

(შემდეგი იქნება)

მხოლოდ ბოლოსა და ბოლოს დაუახლოვდნენ ერთმანეთს პრინცი და მარია ვეჩერა. ერთხელ, როცა რუდოლფს საქმე მეტად გაუჭირეს თუ მამამა და თუ მეუღლემ თავისის ეკეიანობით, სთქვა, რომ ეამჯობინებ სრულიად უარ-ვყო ტახტი, მემკვიდრეობა, ვიდრე ხელი აეიღო მარია ვეჩერაზეო. სულ ყოველსავე თავს დავანებ და ჩემს საყვარელ ქალთან ერთად წავალ საზღვარ-გარეთაო. ამაზე მამა რუდოლფისა ძალიან შეფიქრიანდა და ყოველის ღონისძიებით სცდილობდა, როგორმე დაეშორებინა ერთმანეთისათვის ასე გატაცებულნი და ასე ერთმანეთის სიყვარულით აღგზნებულნი მიჯნურნი. მისმა ცდამ ამაოდ ჩაიარა და მეიერლინგის უბედურებამდე მიეიდა საქმე. ეიოთმ ბარონესა ვეჩერას გათხოვებასაც უპირებდნენ, სახლშიაც დატყვევებულსავითა ჰყვანდათ პატრონებს, მაგრამ ვერაფერმა ვერ გასჭრა. ბოლო დროს რუდოლფი სრულიად არა ჰმალაედა თავისს სიყვარულს მარია ვეჩერასადმი. ლარონშის სახლში ერთხელ საღამოზე ჩხუბი და დავიდარაბა აუტეხა ერთს პრინცს, რომელმაც მეტად თამამად დაიწყო ლაპარაკი მარია ვეჩერასთან. მეიერლინგში ბარონესამ თავი მოიფამლა სტრიხნინით, ხოლო რუდოლფმა თავი მოიკლა მეტყეევე ვერნერის თოფით. მეტყეევეს განმარტებულს სახლში თოფის ჩახმახი გამოეღო რკინის საფოლისათვის და გამოეწია ლულისათვის, რომელიც საფეთქელზე მიეღო. განთიადისას ეიოვეს დიდის ხნის ძებნის შემდეგ ტყეში მოწამლული მარია ვეჩერა და ტყეიით მოკლული რუდოლფი იმის გვერდზე მდებარე.

წვრილი ამბები

საარდუს ახალი პიესა

პარიეში ესლა სადაპარკო სარდუს ახალი პიესა, სამ-მოქმედებიანი კომედია „მარგიზი“. ეს პიესა რეალისტთა გეზოვნებისაზედ არის დაწერილი და ძალიან ბრაოტა თურმე როგორც სახოგადოებს, აგრეთვე კრიტიკოსსაი.

ეი შინაარსი ამ პიესისა: დიდას გაროესი არშეიი და კეკლუცი ქალია და კარგა ძალი ქონებაც შეუძენია. ეს ქალი ძალიან სულ-მოწყალიდა, ოჯახის ახლო-მახლო ტიბე-დარბაზსა ჭეადდელობს და ეჭა ბინადრდება. დიდას ჩქარა მოეხდება უსიამოვნება ერთ მეზობელთან. კრაფინა დე-ბამელეშა ოწკეკს ყმაწვილს ქალს სასამართლოში და მეტად ურცხვად ისესენებს ამის გამო, რომ ამ წყაროში, რომელიც ჩვენი საერთო საკუთრებაა, ეიბო რად დაეშერეო. სპარალი დიდას ძალიან შეფუტხუნდება ამ წერილის კადოთი და გაჭკვირდება—შინაარსეთო, ამას ეგონა თურმე, რომ წყაროშა კაბოს დაჭერა ადგრძალული არ არისო.

ყმაწვილს ქალს ჭსურს შერი ამოოა. ამ დროს დარბაზში მოვიდა ტეცხლისაგან დამზღვევე სახოგადოების აგენტი. დიდას ეკეთხუბს: ხომ კერ მიშოკნათ ასეთს კეტს, რომ თავისა სახელი მომეყოდოს, რიგანი ეიოს შესედულობით, მართებული, რომელმე გეკოტრებული ანსაერო?

ტეცხლის დამზღვევე სახოგადოების აგენტი თავისს თავს ასასედებს, ეგი მარგიზი დე-კამპანიდაა და შოამმავალი რობერტ ნორმანდიელისა. დიდას თანსაბმა იმ პირობით, რომ ეკარი დავიწეროთ, 12,500 მანეთოგეკმოდ წედიწყადში და ეარეკოთარმე უფლება-კი არ უნდა გეჩინდეთ ჩემ ზედაო. მარგიზიც უარს არ ეარის. დიდას მამა, ოსტატი გლესი, ჩრა ჭმადეს თავისს სიამოვნებას, რომ ამისი ქალი მარგიზის მეუღლე უნდა შეეძინა. ოდიეეტ, სოფელის ახალგაზრა მეზობელი, რომელსაც თავისუფრად ეჭეს დაფსეა ბუდი დიდასს მეუნიერება, ეგიც მოსაწყენია ამ ქორწინებისა.

მეორე მოქმეადების ფარდა ეასდება თუ არა, დღესასწაულია ქორწინებისა გამართული. ახლოს მარგიზის სტუმრები, პარაეედგან მოსულნი, ამ მოისა და იმ მოისაზედ ლაპარაკობენ.

— მარგიზსაო, ამბობს დიდა: ჩემს ქონებაშა ერთი წუმწუმაც არ ეკეთეინა, ეგი უფრო სტუმრია ჩემი, ვიდრე შერეო.

ამას გარდა ატეობანების სტუმრებს, რომ ჩემს შეურაცხმყოფელ გრაფინას სადარბაზო ბარათი გეგეზავნე ჩემის გერბითურთ, გიპოთი სავსე თეფშში ჩარეშობიდეო. შეშდილსეთი ეხარხარებდა ამ დროსაო, დასძენს ეგი.

ხოდო დიდას სასარელი დიდხანს არ გასტანს. სტუმრები უმართებულოდ იქცეეიან; სუფრად არა-საკადრისი საუბარი იმართება; დიდას მამა მოსაბმსაბუნე გოგოს ელაქუტება. დიდა მანე თავს იმაგრებს და არას ამბობს. სამი იმისი მეგობარი საცოცხლეს აკეარეანთაზედ ასტეხენ ბაასს და ერთი ეუფრნდოსტი ანკარაშსა ჭეზხენის ქორწინებისს თავისს გაზეთში.

ამას შემდეგ მარგიზი დიდას დიდს სიტეეას ეუბნება, რომელითაც დასცინის, და ასე ეთაეეს: „ნეტარ მს, ვისაც თავის მეცეელად და მეფრეველად თავისიანეე სათნოეა ჭეშმარიტ“. მარგიზს მოსწონს თავისი ცოდი, თუმცა-კი საეეარელი ჭეკენს ოუნნეა, სახლდან ეეგეუტეა. სეეშე ასე ტრაიდდეს, რომ ამ ეეგეუტეს მოაქეს საქორწინო ფეშნ-სცენელი დიდას გარეესისათეეს. როცა კამპანიდან და ეეგეუტეა მარტინი რჩებიან, მარგიზი ეარწეშენებს საეეარელს, რომ აქ უნდა და ესწრო ვითარცა ეეგენტი ტეცხლისაგან. დამზღვევე სახოგადოებისა, რადგან ეშანიანთ საქორწინო ჩარიდანის ანოუბის დროს ტეცხლი არ გამნდესო. ეეგეუტეს თავისს ოთახშა ამწეეედეეს და ეერცხლის თეფშით ეახშამი შეაქეს ამისთეეს.

დიდას ერთი მეგობარ ქალთაგანი ჭსდაეს, რომ მარგიზი ჩემად ეპარებს თეფშს, და მეგობრე